

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 23 maja 2022 r.

ZP-NKWR.431.2.22.2023.GK

Pani
Iwona Bugryn
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Wiązowie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 21 i 24 kwietnia 2023 r. w świetle art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2022 r. poz. 447 ze zm.) dalej zwanej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Grzegorz Kownacki - starszy inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu kontrolerów, Emilia Molska - Kaźmierczak - starszy inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wiązowie, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodności zatrudnienia z wymaganymi kwalifikacjami w związku z realizacją zadań wynikających z ustawy w okresie od 1 kwietnia 2022 r. do dnia 24 kwietnia 2023 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 22 grudnia 2022 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2023 r. W okresie objętym kontrolą, odpowiedzialną za realizację zadań w ocenianych obszarach była Pani Iwona Bugryn pełniąca funkcję kierownika Ośrodka.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 11. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych

potwierdzającej kwalifikacje zawodowe asystenta rodziny, a także pisemnych oświadczeń złożonych przez Pana Michała Pryta upoważnionego do składania wyjaśnień w przedmiotowym zakresie w czasie nieobecności kierownika Ośrodka. Stwierdzone nieprawidłowości nie spowodowały skutków dla kontrolowanej działalności, w tym ostatecznego wykonania zadania, a ich przyczyną była błędna interpretacja przepisów.

(dowód: akta kontroli str. 23 - 24)

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

Uchwałą nr XXVI/209/08 Rady Miasta i Gminy Wiązów z dnia 9 grudnia 2008 r. nadano statut Ośrodkowi. Podkreślenia wymaga, iż statut nie był zmieniany w związku z wejściem w życie ustawy, a Ośrodek nie posiadał dokumentu, z którego wynikało, iż został wyznaczony do realizacji zadań własnych i zleconych gminy w przedmiocie określonym ustawą, pomimo faktycznej ich realizacji. Powyższe stanowi uchybienie organu stanowiącego Miasta i Gminy Wiązów. Ponadto Ośrodek działał w oparciu o Regulamin organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Nr 18/2011 Kierownika Ośrodka z dnia 26 czerwca 2011 r., który zawierał nieaktualne dane w zakresie schematu organizacyjnego, w tym nie ujmował stanowiska asystenta rodziny zatrudnionego w Ośrodku.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Uchwałą nr XVIII/140/2020 Rady Miasta i Gminy Wiązów z dnia 24 marca 2020 r. przyjęto „*Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Wiązów na lata 2020 – 2022*”. Jako cel główny Programu określono stworzenie efektywnego systemu wsparcia rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Następnie Uchwałą Nr LI/350/2023 Rady Miasta i Gminy Wiązów z dnia 3 lutego 2023 r. przyjęto „*Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Wiązów na lata 2023 – 2025*”, którego cel był tożsamy ze wskazanym w Programie poprzedzającym. W części dotyczącej wydatków ponoszonych przez gminę w związku z współfinansowaniem pobytu dzieci w pieczy zastępczej, zauważalnym była tendencja narastającej liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej i wynikające z tego koszty gminy. Podkreślenia wymaga, iż pomimo założeń Programu mających na celu stworzenie efektywnego systemu wsparcia rodzin, na terenie Gminy Wiązów nie funkcjonowały placówki wsparcia dziennego, których tworzenie i prowadzenie zostało jasno określone przez ustawodawcę jako zadanie obligatoryjne gminy (art. 176 pkt 3 ustawy).

W świetle art. 10 ust. 1 ustawy, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 cyt. ustawy. Gmina realizowała cele Programu poprzez przydzielanie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji wsparcia udzielanego przez asystenta rodziny, pracowników

socjalnych Ośrodka, przyznawanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej, diagnozę przyczyn kryzysu w rodzinach na terenie gminy, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, współdziałanie z instytucjami, w tym m. in. z placówkami oświatowymi, Policją, Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, podmiotami opieki zdrowotnej oraz Punktem Konsultacyjno – Psychologicznym.

Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, o których mowa w art. 10 ust. 3 pkt 1 ustawy, udzielane było przez psychologa w Punkcie Konsultacyjno – Psychologicznym działającym pod adresem Ośrodka (każdy piątek, w godzinach 10:30 – 14:30) oraz Poradni psychologicznej (w tym dla dzieci i młodzieży) Era Psyche w Oławie (od poniedziałku do piątku w godzinach 12:00 – 20:00). Podkreślenia wymaga, iż rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogły korzystać z pomocy w przedmiotowym zakresie także w placówkach oświatowych do których uczęszczały dzieci (Wiązów, Wawrzyszów, Jaworów). Terapia i pomoc w postaci grup wsparcia (w sytuacji tego wymagającej) organizowana była w Poradni psychologicznej Era Psyche w Oławie. Poradnictwo prawne było świadczone w Punkcie Nieodpłatnej Pomocy Prawnej z siedzibą w Urzędzie Miasta i Gminy w Wiązowie (w każdy piątek w godzinach 11:00 – 15:00).

W okresie od 1 kwietnia 2023 r. do 24 maja 2023 r. wystąpiła sytuacja uzasadniająca potrzebę udzielenia wsparcia w postaci usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług specjalistycznych dotycząca rodziny z 2. dziećmi. Z przyjętego oświadczenia wynika, iż nie odnotowano zapotrzebowania na pomoc mediatora. Podkreślenia wymaga, iż osoby zainteresowane tą formą pomocy mogły ją uzyskać w Sądzie Rejonowym w Strzelinie oraz Sądzie Okręgowym we Wrocławiu.

(dowód: akta kontroli str. 25 - 61)

Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą w Ośrodku był zatrudniony 1 asystent rodziny. Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy, praca asystenta rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była prowadzona. Stwierdzono natomiast, iż asystent rodziny prowadził postępowania (jako referent ds. świadczeń - umowa o pracę) z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę co stanowi nieprawidłowość w świetle art. 17 ust. 4 ustawy.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, kierownik Ośrodka przydzielał asystenta rodziny w świetle art. 11 ustawy. Liczba rodzin, z którymi asystent prowadził w tym samym czasie pracę nie przekraczała 15 i realizowana była w miejscu zamieszkania rodziny lub miejscu przez nią wskazanym.

Kontrola losowo wybranych akt pracy asystenta z rodziną wykazała, że:

- W przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał rodzinny wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz. 901). Następnie po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, z której wynikała konieczność przydzielenia asystenta rodziny, pracownik socjalny sporządzał wniosek o powyższą formę wsparcia, przekazując go do Kierownika Ośrodka.
- Kierownik Ośrodka po otrzymaniu wniosku pracownika socjalnego, przydzielał rodzinie asystenta rodziny.
- Dla każdej z rodzin opracowany był plan pracy z rodziną. We wszystkich przypadkach stworzone przez asystenta rodziny plany spełniały ustawowy wymóg w zakresie określonym w art. 15 ust. 1 pkt 1, a w sytuacjach tego wymagających były one skoordynowane z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Analiza treści planów pracy z rodziną wykazała, iż w stwierdzonych przypadkach (wskazane w trakcie kontroli) nie zawierały one przewidywanych efektów pracy z rodziną, co stanowi nieprawidłowość.
- Wspieranie rodziny było prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.
- Plany pracy z rodziną poddawano modyfikacjom w zależności od zaistnienia okoliczności, które powodowały zasadność takich działań. Podkreślenia wymaga, iż praca z rodziną była prowadzona także w czasie czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Stwierdzono, iż w wyniku wsparcia udzielanego przez asystenta rodziny wystąpiły sytuacje naprawcze w postaci reintegracji rodziny, w wyniku powrotu dziecka z pieczy zastępczej (dot. 4. dzieci).
- W skontrolowanych aktach rodzin wspieranych przez asystenta znajdowały się także sporządzane przez niego notatki służbowe, „Karty pracy z rodziną”, a także pisma przygotowane i wystosowane do instytucji zewnętrznych, w tym jednostek oświatowych oraz sądu.
- Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy w szczególności dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy. Asystent rodziny sporządzał okresowe oceny sytuacji rodziny przekazując je Kierownikowi Ośrodka. Ponadto przestrzegano terminu sporządzenia okresowej oceny sytuacji rodziny, a z treści dokumentów wynikało czy dalsza praca

z rodziną jest zasadna. Na rzeczoną ocenę sytuacji rodziny składał się także dokument pn. „*Sprawozdanie półroczne z pracy asystenta rodziny*”, którego schemat w bardzo czytelny sposób przedstawiał szczegółowo aktualną sytuację rodziny, w tym zawierał wnioski (w sytuacji tego wymagających) do dalszej pracy z rodziną.

W okresie podlegającym kontroli pracą asystenta rodziny zostało wspartych 9 rodzin. W 1. przypadku praca została zakończona, z powodu braku współdziałania rodziny w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej i w 1. z powodu zrealizowania przez rodzinę planu pracy, zwieńczonego powrotem dzieci z pieczy zastępczej (dot. 3. rodzeństwa). Rodzina, z którą asystent zakończył pracę była po tym okresie przez niego monitorowana, a także przez pracownika socjalnego Ośrodka.

(dowód: akta kontroli str. 62 - 84)

Asystent udzielał członkom rodziny pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, sporządzał na wniosek sądu opinie dotyczące sytuacji rodziny, udzielał pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych wykazywanych przez rodziny z dziećmi.

W świetle art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. Gmina tworzyła warunki do pełnienia funkcji i działania rodzin wspierających. Zauważyć należy, iż zasadnym jest dokumentowanie tego faktu oraz wykorzystywanie szerszych kanałów informacyjnych, w tym Biuletynu Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ośrodka, umożliwiających zapoznanie się z taką możliwością przez potencjalnych kandydatów mogących pełnić tę funkcję. Wskazane jest, aby działanie informacyjne miało charakter powtarzalny, cykliczny. W okresie objętym kontrolą nie funkcjonowały tego typu rodziny, a także nie było zgłoszeń od osób chcących podjąć się rzeczzonego zadania.

Na terenie gminy nie prowadzono placówek wsparcia dziennego, co stanowiło brak spełnienia wymogu wynikającego z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy, w świetle którego do zadań własnych gminy należy tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci. Stwierdzona sytuacja jest nieprawidłowością w realizacji rzeczzonego zadania przez gminę, która wymaga przedmiotowego wyjaśnienia przez Burmistrza Miasta i Gminy Wiązów.

Gmina współfinansowała pobyt dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w stosunku do łącznej liczby 18 dzieci (stan na 21 kwietnia 2023 r.). Zgodnie z art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, wydatki ponoszone były odpowiednio w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Przyczynami stanowiącymi najczęstszą przesłankę do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej była postępująca niewydolność opiekuńczo – wychowawcza ich naturalnych rodzin. Jako istotny czynnik utrudniający lub uniemożliwiający podjęcie współdziałania z rodzinami na rzecz powrotu do nich dzieci był brak zgody rodziców na współpracę, brak aktywnego działania rodzin w zakresie określonym w planie pracy opracowanym i realizowanym przez asystenta rodziny we współpracy z rodziną, zaawansowane uzależnienia od środków psychoaktywnych oraz migrujący charakter funkcjonowania. Mając jednak na uwadze zmieniającą się sytuację osobistą rodzin, w tym przemijalność kryzysów oraz dobro i prawo dziecka do wychowania w rodzinie, należy ponawiać próby zaktywizowania rodziców w podjęciu współpracy z asystentem rodziny.

W toku kontroli ustalono, iż zaistniała nieprawidłowość leżąca po stronie Burmistrza Miasta i Gminy Wiązów naruszająca art. 179 ust. 1 ustawy, w wyniku braku składania do dnia 31 marca każdego roku Radzie Miasta i Gminy Wiązów sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienia potrzeb związanych z ich realizacją. Ustalono, iż Kierownik Ośrodka sporządzał sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny, które jednak nie stanowią przedmiotowych sprawozdań, o których mowa w art. 179 ust. 1 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 85 - 92)

Kontrolę kwalifikacji zawodowych asystenta rodziny przeprowadzono na podstawie analizy akt osobowych, z których wynikało, iż posiadał on kwalifikacje zgodne z ustawą, a zatrudnienie odbywało się na podstawie umowy zlecenie.

W okresie kontrolnym Gmina tworzyła możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez asystenta rodziny.

Stosując art. 177 ustawy, Ośrodek realizował rządowe programy z zakresu wspierania rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 93 - 110)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wiązowie stwierdzono następujące nieprawidłowości wymagające wydania zalecenia pokontrolne:

1. Asystent rodziny prowadził postępowania z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.
2. W stwierdzonych przypadkach w planach pracy z rodziną nie zawierano przewidywanych efektów pracy.

Wobec powyższego wydaje się zalecenie pokontrolne:

1. Asystent rodziny nie może prowadzić postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

Podstawa prawna: art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

2. W planie pracy z rodziną zawierać przewidywane efekty pracy.

Podstawa prawna: art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.).

Proszę w terminie do dnia **30 czerwca 2023 roku** o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków przedstawionych w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zawiła

ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
(kierownik komórki do spraw kontroli)

Grzegorz Pawna-Li
.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

E. Holme
.....
(członek zespołu inspektorów)

